

MUHASEBE EĞİTİMİNDEKİ BİLGİ, BECERİ VE EĞİTİM TEKNİKLERİNİN GEREKLİLİKLERİNE İLİŞKİN BEKLENTİLER: TÜRKİYE'DEKİ AKADEMİSYENLERE VE MESLEK MENSUPLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Doç. Dr. Aylin POROY ARSOY

Uludağ Üniversitesi, İİBF, (aylinporoy@hotmail.com)

Arş. Gör. Tuba BORA

Uludağ Üniversitesi, İİBF, (tubabora@uludag.edu.tr)

Prof. Dr. Seval SELİMOĞLU

Anadolu Üniversitesi, İİBF, (sselimoğlu62@gmail.com)

ÖZET

Çalışmanın amacı; muhasebe meslek mensuplarının ve muhasebe dersi veren akademisyenlerin muhasebecilik mesleğine ilişkin sahip olunması gerektiğini düşündükleri bilgi, beceri ve eğitim tekniklerini ortaya koymaktır. Bu amaca yönelik olarak muhasebe eğitiminde yer alması düşünülen bilgi, beceri ve eğitim tekniklerine ilişkin ifadeleri içeren anket hazırlanmıştır. Türkiye'de muhasebe eğitimi veren akademisyenlerin ve Bursa Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'na kayıtlı meslek mensuplarının bu anketi 5'li Likert ölçeği yardımıyla cevaplandırmaları istenmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda, muhasebe eğitiminin içeriği ve yöntemi konusunda akademisyenlerin ve muhasebe meslek mensuplarının farklı görüşlerde oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Eğitim Teknikleri, Muhasebecilik Mesleği.

EXPECTATIONS FOR THE KNOWLEDGE, SKILLS AND EDUCATIONAL TECHNIQUES REQUIREMENTS IN ACCOUNTING EDUCATION: EVIDENCE FROM TURKISH ACADEMICIANS AND ACCOUNTANTS

ABSTRACT

The aim of this study is to highlight the perceptions of accountants and accounting academicians about the knowledge, skills and educational techniques that should be required for accounting profession. Devoted to this aim, a questionnaire is prepared consisting of the knowledge, skills and educational techniques that should be required for accounting education. We have two groups of respondents, namely the accounting academicians in Turkey and accountants listed in Bursa Chamber of Certified Public Accountants. The respondents answered the questions via the 5 Likert scale. The results reveal that the academicians and accounting professionals do not have a consensus about the content and methods of accounting education.

Keywords: Accounting Education, Education Techniques, Accounting Profession.

1. Giriş

Son yıllarda uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ile uluslararası denetim standartlarının benimsenmesindeki artış doğrultusunda muhasebe dünyasında yaşanan gelişmeler; iş dünyasının muhasebe meslek mensuplarından beklentilerini değiştirmektedir. Ülkemizde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile söz konusu gelişmeler hızla yaşanmakta; vergi muhasebesi odaklı muhasebe anlayışı yerini doğru ve güvenilir finansal raporlama ve denetim odaklı muhasebe anlayışına bırakmaktadır. Bu gelişmeler çerçevesinde muhasebecilik mesleği çok daha farklı bir konuma gelmekte; muhasebecilerin sahip olması gereken bilgi ve beceri yelpazesi genişlemektedir. Ülkemizde verilen muhasebe eğitiminin bu bilgi ve becerileri sağlayacak nitelikte olması gerektiği kaçınılmazdır.

2. Muhasebecilik Mesleğinde ve Muhasebe Eğitiminde Yaşanan Değişimler

Globalleşme ve teknoloji ile iletişim alanındaki gelişmeler, sermaye piyasasındaki finansal ve finansal olmayan bilgi ihtiyacını değiştirmiştir. Bu değişimin sonuçlarını Albrecht & Sack (2000) şu şekilde ifade etmektedir:

- Tarihsel maliyete dayalı olarak hazırlanmış finansal tablolara azalan ilgi
- Finansal olmayan bilgilerin daha fazla açıklanması
- Geleneksel finansal tablolardan veri tabanına dayalı raporlamaya geçiş

Albrecht & Sack (2000), muhasebe uygulayıcılarının (meslek mensuplarının) ve muhasebe eğitimcilerinin (akademisyenlerin) muhasebe öğrencilerinin alması gerektiği eğitim konusunda farklı fikirlerde olduklarını vurgulamaktadır. Bu fikir ayrılığının sorgulanması ve giderilmesi muhasebe eğitiminin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Özellikle dar bakış açılı geleneksel muhasebe eğitimi programları, disiplinler arası konuları içeren programlarla değiştirilmelidir. Ayrıca vaka analizi, rol oynama, bilgi analizi, gerçek işletme örnekleri gibi yenilikçi öğretim metodları ile desteklenmelidir. Diğer yandan öğrencilerin eğitim sürecine aktif olarak katılmaları sağlanmalıdır (Albrecht & Sack, 2000; Boyce, 1999; Burnett, 2003; Lin vd., 2005).

Muhasebe bilim dalı güncel gelişmelerin sıklıkla görüldüğü ve bu gelişmelerin öğrencilere kısa zamanda aktarılmasının gerekli olduğu bir bilim dalıdır (Bilginer, 1999:117; Karacaer & Taş, 2004:7). Muhasebe eğitiminin gelişimine doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunan etkenler; bilimsel, yasal, toplumsal ve ekonomik değişimler, eğitim ve öğretim araç ve yöntemlerinin değişimi ve bilgi çağının gerektirdiği değişimler olarak sıralanabilmektedir (Sayın & Yeğinboy, 2001: 72). Bu değişim ve gelişim süreci çerçevesinde muhasebe eğitim programlarının sürekliliği ve yaratıcılığı sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Zira muhasebe eğitiminin amacı bu yaklaşıma dayandırılmalıdır (Şakrak, 2001:115-119). Muhasebe eğitimi sadece muhasebeye yönelik bilgi kazandırılması değil, aynı zamanda bu bilgilerin kullanımı ile ilgili kural ve yöntemlerin öğrenilmesi ve uygulanmasıyla başarıya ulaşılan bir eğitim sürecidir (Demirkan, 2001:54). Dolayısıyla muhasebe eğitimi kapsamında bu eğitime ilişkin beceri ve pedagoji unsurlarının da göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Muhasebe eğitim programlarının; analiz yapma, iletişim, bilgi teknolojisi, karar

alma, kişisel beceriler, sürekli öğrenme, takım çalışması, liderlik gibi konularda öğrencilere gerekli becerileri geliştirecek şekilde hazırlanması gerekmektedir (Mohammed & Lashine, 2003:11).

Muhasebe meslek mensuplarının, günümüzde finansal ve finansal olmayan bilgileri değerlendiren, yorumlayan ve yönetici için gerekecek bilgileri belirleyip zamanında ortaya konmasını sağlayacak özelliklerle donatılmış ve bilgi ve iletişim teknolojilerini iyi kullanabilecek şekilde eğitilmesi gerekmektedir. Buna paralel olarak da üniversitelerde muhasebe ders programlarının değişen piyasa koşullarına, kanunlara, yönetmeliklere, taleplere göre sürekli olarak yenilenmesi gereklidir. Buna göre muhasebe programları sürekli öğrenmenin inşa edileceği temel yaratacak içerikte olmalı, problem ve fırsatların tanımlanması, istenen bilginin araştırılıp öğrenilmesi ve mantıklı sonuca ulaşılmasını sağlayacak prosedürleri kavratacak bir sürece sahip olmalıdır (Boyd vd., 2000:37). Günümüzde muhasebe eğitimi, teorik bilgilerin yanında problem çözme, zamanı etkin kullanma ile iletişim ve takım halinde çalışma gibi yetenekleri de kapsamak durumundadırlar. Muhasebe eğitiminde öğrenciler bilgiyi kullanan, yorumlayan ve ilgililere ileten birer eleman olarak yetiştirilmelidir (Choi, 1993:423). Muhasebe eğitimi; öğrencilerin bağımsız bir birey olarak kendilerini geliştirmelerini sağlayacak, bu konuda onları teşvik edecek şekilde yürütülmelidir. (Gençtürk vd., 2008: 211)

Muhasebe eğitiminin durumu ve niteliği, muhasebe mesleğinin imajını doğrudan etkilemektedir. Mesleğin gelişen dünyada elde edeceği konum açısından verilen eğitimin kalitesi son derece önemlidir (Çukacı & Elagöz, 2006:147).

3. Araştırmanın Metodolojisi

Bu bölümde çalışma kapsamındaki araştırmanın amacı, kapsamı, verilerin toplanması ve analizi yer almaktadır. Yapılan araştırma sonucu elde edilen verilerin sunumu ve analizi de bu bölümde bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, akademisyenler ve muhasebe meslek mensupları açısından muhasebe eğitiminde ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve eğitim tekniklerini ortaya koymaktır. Bu çalışmada anket değerlendirmeleri sonucunda şu soruların cevabının bulunması hedeflenmektedir:

- Akademisyenler ve muhasebe meslek mensuplarına göre muhasebe eğitiminde yer alması gereken bilgiler nelerdir?
- Akademisyenler ve muhasebe meslek mensuplarına göre muhasebe eğitimiyle kazandırılması gereken beceriler nelerdir?
- Akademisyenler ve muhasebe meslek mensuplarına göre muhasebe eğitiminde kullanılması gereken eğitim teknikleri nelerdir?

Ayrıca bu çalışmada akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı olup olmadığını ortaya koymak için aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

H_0 : Muhasebe eğitiminde yer alması gereken bilgiler konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı yoktur.

H_1 : Muhasebe eğitiminde yer alması gereken bilgiler konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı vardır.

H_0 : Muhasebe eğitimiyle kazandırılması gereken beceriler konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı yoktur.

H_1 : Muhasebe eğitimiyle kazandırılması gereken beceriler konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı vardır.

H_0 : Muhasebe eğitiminde kullanılması gereken eğitim teknikleri konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı yoktur.

H_1 : Muhasebe eğitiminde kullanılması gereken eğitim teknikleri konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı vardır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı

Muhasebe eğitiminden beklentileri ortaya koyarken bu eğitimi veren akademisyenlerin araştırma içinde yer alması bir zorunluluktur. Ayrıca uygulamada yer alan muhasebe meslek mensuplarının da muhasebe eğitiminden beklentileri bu hususta önem taşımaktadır. Bu nedenle araştırmanın kapsamını hem muhasebe dersi veren akademisyenler hem de muhasebe meslek mensupları oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Bu anket, Francisco & Kelly (2002) tarafından geliştirilmiştir. Liu, Xiang & Lin (2005) tarafından Çin'deki muhasebe eğitimine ilişkin beklentileri belirlemek amacıyla da aynı anket kullanılmıştır.

Anket soruları muhasebe eğitiminde ihtiyaç duyulan bilgiler, beceriler ve eğitim teknikleri olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Muhasebe eğitiminde yer alması gereken konularla ilgili 30, muhasebe eğitimiyle kazandırılması gereken becerilerle ilgili 15 ve muhasebe eğitiminde kullanılması gereken eğitim teknikleriyle ilgili 6 olmak üzere toplam 51 ifade yer almaktadır. Cevaplayıcılardan bu ifadeleri 5'li Likert ölçeği yardımıyla (1: Hiç önemli değil, 2: Önemli değil, 3: Kararsızım, 4: Önemli, 5: Çok önemli) değerlendirmeleri istenmiştir.

Muhasebe alanında çalışan 63 akademisyen internet üzerinden anket sorularını cevaplamıştır. Bursa Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'na kayıtlı muhasebe meslek mensuplarından rastgele seçilen 167 meslek mensubunun ankete katılımları sağlanmıştır. Bu çalışma, %5 hata payı ile toplamda 230 kişiye uygulanmıştır.

Anket formunda yer alan ifadeler SPSS 20 paket programında analiz edilmiştir. Her bir ifade için ortalama ve standart sapma hesaplanmış, ifadelerin önem derecesi belirlenmiştir. Ayrıca akademisyenlerle muhasebe meslek mensuplarının görüşleri arasında fark olup olmadığı

araştırılmıştır. Veriler normal dağılım göstermediği için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Anketin güvenilirliği Cronbach Alfa katsayısıyla ölçülmüştür. Analiz sonucu elde edilen Cronbach Alfa değeri 0.950 olarak bulunmuştur.

3.4. Araştırma Sonucunda Elde Edilen Bulgular

Araştırma sonucu elde edilen bulgular bu alt bölümde örnekleme dair genel bilgiler ve muhasebe eğitime ilişkin elde edilen bulgular olmak iki kısımda yer almaktadır.

3.4.1. Araştırmaya Katılanlar Hakkında Genel Bilgiler

Araştırmaya katılan akademisyenlerin ve muhasebe meslek mensuplarının cinsiyet ve çalışma yıllarına ilişkin frekans ve yüzdeleri Tablo 1 ve Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Akademisyenlerin ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Akademisyen		Muhasebe Meslek Mensubu	
	F	%	f	%
Kadın	27	42.9	59	35.3
Erkek	36	57.1	104	62.3
Cevapsız	-	-	4	2.4

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Akademisyenlerin ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Çalışma Yılları İtibariyle Dağılımı

Çalışma Yılı	Akademisyen		Muhasebe Meslek Mensubu	
	f	%	f	%
1-5	7	11.1	33	19.8
6-10	16	25.4	33	19.8
11-15	23	36.5	46	27.5
16 ve üstü	17	27.0	50	29.9
Cevapsız	-	-	5	3.0

3.4.2. Muhasebe Eğitiminde Yer Alması Gereken Bilgiler

Muhasebe eğitiminde yer alması düşünülen 30 konu, 5’li Likert ölçeğinde akademisyenlere ve muhasebe meslek mensuplarına yöneltilmiştir. Her iki grubun cevaplarına göre ayrı ayrı ortalama, standart sapma hesaplanmış ve konuların önem dereceleri belirlenmiştir. Ayrıca her iki grubun konulara ilişkin ortak görüşlerini yansıtan ortalama ve genel sıralama hesaplanmıştır. Bunlara ilişkin sonuçlar Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3: Akademisyenlerin ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşlerine Göre Muhasebe Eğitiminde Yer Alması Gereken Bilgiler

Bilgiler	Akademisyenler ve Muhasebe Meslek Mensupları (230 kişi)		Akademisyenler (63 kişi)			Muhasebe Meslek Mensupları (167 kişi)		
	Genel Ort.	Genel Sıra	Ort.	Sıra	Standart Sapma	Ort.	Sıra	Standart Sapma
Finansal Muhasebe	4.73	1	4.84	1	0.37	4.61	2	0.57
Finansal Tablolar Analizi	4.69	2	4.70	2	0.50	4.68	1	0.48
UMS/UFRS	4.59	3	4.68	3	0.62	4.49	8	0.66
Vergi Konuları	4.51	4	4.44	8	0.62	4.58	3	0.57
Bağımsız Denetim	4.50	5	4.44	10	0.62	4.55	5	0.61
İç Denetim	4.46	6	4.41	12	0.59	4.51	6	0.65
İç Kontrol	4.46	7	4.46	7	0.56	4.46	9	0.69
Bilgisayarlı Muhasebe Teknikleri	4.46	8	4.43	11	0.69	4.49	7	0.75
Yönetim Muhasebesi	4.45	9	4.63	4	0.49	4.27	14	0.66
Bütçeleme	4.45	10	4.54	6	0.59	4.35	13	0.79
Uluslararası Denetim Standartları	4.43	11	4.44	9	0.80	4.41	11	0.70
Hata ve Hile Denetimi	4.43	12	4.29	14	0.73	4.56	4	0.60
Etik ve Sosyal Sorumluluk	4.40	13	4.56	5	0.50	4.23	15	0.79
Ticaret Hukuku	4.38	14	4.30	13	0.75	4.46	10	0.59
İşletme Finansı	4.21	15	4.21	15	0.70	4.21	16	0.64
İş Hukuku	4.10	16	3.84	18	0.77	4.35	12	0.66
İşletme Bilgi Sistemleri	4.06	17	3.95	16	0.68	4.17	17	0.79
İstatistik ve Sayısal Yöntemler	3.93	18	3.89	17	0.84	3.96	20	0.84

Tablo 3 devam

İşletme Stratejilerinin Belirlenmesi	3.75	19	3.52	21	0.80	3.98	19	0.91
Global İşletmecilik	3.66	20	3.54	19	0.82	3.78	24	0.88
Makro Ekonomi	3.62	21	3.41	23	0.91	3.82	22	0.88
Mikro Ekonomi	3.61	22	3.41	24	0.91	3.80	23	0.88
E-Ticaret	3.60	23	3.43	22	0.87	3.77	25	0.94
Banka, Sigorta, Aracı Kurum Muhasebesi	3.58	24	3.52	20	0.95	3.63	27	0.94
Girişimcilik	3.52	25	3.21	26	0.97	3.83	21	1.03
İnsan Kaynakları Yönetimi	3.50	26	2.98	29	0.91	4.02	18	0.84
Sigorta Hizmetleri	3.40	27	3.24	25	0.98	3.56	29	0.97
Pazarlama	3.35	28	3.02	28	0.89	3.68	26	1.10
Ulaştırma ve Lojistik	3.26	29	3.08	27	1.00	3.44	30	1.09
Satış Gücü Yönetimi	3.19	30	2.76	30	0.91	3.61	28	1.15

Tablo 3'te de görüldüğü üzere, akademisyenlerin ve muhasebe meslek mensuplarının ortak görüşüne göre muhasebe eğitiminde yer alması gereken ilk 5 konu sırasıyla finansal muhasebe, finansal tablolar analizi, uluslararası muhasebe standartları/ uluslararası finansal raporlama standartları, vergi konuları ve bağımsız denetimdir.

İşletmeler mali durumlarını, faaliyet sonuçlarını görebilmek için finansal tablolara ihtiyaç duyarlar. Finansal tabloların düzenlenebilmesi için temel finansal muhasebe eğitiminin alınması gerekmektedir. Bu sebeple hem genel ortalama hem de akademisyenlerin görüşüne göre finansal muhasebe, muhasebe eğitiminde ilk sırada yer alması doğaldır. Finansal tablolar düzenlendikten sonra, bunları yıllar itibarıyla karşılaştırmak, analiz edebilmek ve yorumlayabilmek için hiç şüphesiz finansal tablolar analizi bilgisine ihtiyaç duyulmaktadır. Genel ortalama ve akademisyenlerin görüşüne göre 2. sırada yer alan finansal tablolar analizi, muhasebe meslek mensuplarının görüşüne göre ise ilk sırada yer almaktadır.

Ülkemizde finansal raporlamanın bugüne kadar vergi odaklı yapıldığı düşünüldüğünde, uygulamada yer alan muhasebe meslek mensuplarının muhasebe eğitiminde vergi konularına verdikleri önemin yüksek olması beklenmektedir. Araştırma sonuçları da beklendiği gibi karşımıza çıkmıştır. Muhasebe eğitiminde vergi konuları, muhasebe meslek mensuplarına göre 3. sırada yer alırken, akademisyenlere göre 8. sırada yer almaktadır. Akademisyenler ve meslek

mensupları arasındaki bu görüş farklılığı; meslek mensuplarının yıllardır ülkemizde *vergi odaklı muhasebe* anlayışını benimsemiş olması olarak yorumlanabilmektedir. Ancak akademisyenler vergi odaklı olmak yerine *doğru ve dürüst gösterim prensibini* benimseyen muhasebe standartlarını muhasebe eğitiminde daha üst sıralara (3.sıra) taşıdığı görülmektedir. Bu durum, akademisyenlerin muhasebeye bakış açısının farklı olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'yla birlikte finansal raporlamanın UMS/UFRS'yle uyumlu TMS/TFRS'ye göre yapılacak olması göz önüne alındığında; finansal raporlamanın formatına getirilen bu değişikliğe, muhasebe meslek mensuplarının adaptasyonu ve muhasebe eğitiminde muhasebe standartlarına gereken önemin verilmesi kaçınılmaz olacaktır.

Genel sıralamaya baktığımızda akademisyenler muhasebe meslek mensuplarına göre muhasebe eğitiminde denetime ilişkin konulara (bağımsız denetim, iç denetim, hata ve hile denetimi) daha alt sıralarda yer vermektedir. Bunun nedeni; akademisyenlerin, denetimi ayrı bir bilim dalı olarak görmesi ve denetim eğitiminin muhasebeden ayrı bir programda yürütülmesi gerektiği görüşüne dayandığı şeklinde yorumlanabilmektedir.

3.4.3. Muhasebe Eğitimiyle Kazandırılması Gereken Beceriler

Muhasebe eğitimiyle kazandırılması düşünülen 15 beceri, 5'li Likert ölçeğinde akademisyenlere ve muhasebe meslek mensuplarına yöneltilmiştir. Araştırmaya ilişkin sonuçlar Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Akademisyenlerin ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşlerine Göre Muhasebe Eğitimiyle Kazandırılması Gereken Beceriler

Beceriler	Akademisyenler ve Muhasebe Meslek Mensupları (230 kişi)		Akademisyenler (63 kişi)			Muhasebe Meslek Mensupları (167 kişi)		
	Genel Ort.	Genel Sıra	Ort.	Sıra	Standart Sapma	Ort.	Sıra	Standart Sapma
Analitik/Eleştirel Düşünme	4.63	1	4.76	1	0.43	4.50	3	0.63
Doğru Mesleki Tutum Geliştirme	4.54	2	4.56	3	0.62	4.52	1	0.58
Hesaplama Teknikleri	4.52	3	4.62	2	0.61	4.41	6	0.62
Yazılı İletişim	4.44	4	4.51	4	0.54	4.37	9	0.69
Motivasyon Sağlayabilme	4.38	5	4.24	7	0.82	4.52	2	0.58
Sözel İletişim	4.35	6	4.30	6	0.64	4.39	7	0.60
Kaynak Yönetebilme	4.33	7	4.33	5	0.72	4.33	10	0.70

Tablo 4 devam

Bağımsız Karar Alma	4.32	8	4.22	8	0.73	4.42	4	0.82
Değişimi Yönetebilme	4.26	9	4.21	9	0.70	4.31	12	0.67
Takım Çalışmasına Yatıklılık	4.15	10	3.89	11	0.81	4.41	5	0.61
Proje Yönetebilme	4.13	11	3.95	10	0.73	4.31	11	0.79
Müşteri İlişkileri Geliştirebilme	4.07	12	3.75	13	1.00	4.39	8	0.71
Yabancı Dil	3.87	13	3.87	12	0.92	3.87	15	1.06
Beden Dilini Doğru Kullanma	3.79	14	3.51	15	1.06	4.07	13	0.81
Liderlik Davranışı Gösterebilme	3.76	15	3.52	14	0.93	3.99	14	0.95

Tablo 4'te de görüldüğü üzere, akademisyenlerin ve muhasebe meslek mensuplarının ortak görüşüne göre muhasebe eğitimiyle kazandırılması gereken ilk 5 beceri sırasıyla analitik/eleştirel düşünme, doğru mesleki tutum geliştirme, hesaplama teknikleri, yazılı iletişim ve motivasyon sağlayabilmedir.

3.4.4. Muhasebe Eğitiminde Kullanılması Gereken Eğitim Teknikleri

Muhasebe eğitiminde kullanılması düşünülen 6 eğitim tekniği, 5'li Likert ölçeğinde akademisyenlere ve muhasebe meslek mensuplarına yöneltilmiştir. Araştırmaya ilişkin sonuçlar Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Akademisyenlerin ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşlerine Göre Muhasebe Eğitiminde Kullanılması Gereken Eğitim Teknikleri

Eğitim Teknikleri	Akademisyenler ve Muhasebe Meslek Mensupları (230 kişi)			Akademisyenler (63 kişi)			Muhasebe Meslek Mensupları (167 kişi)		
	Genel Ort.	Genel Sıra	Ort.	Sıra	Standart Sapma	Ort.	Sıra	Standart Sapma	
Örnek Olay (Vaka İncelemeleri)	4.64	1	4.76	1	0.43	4.52	1	0.57	
Bilgi Analizi Tekniği	4.54	2	4.59	2	0.61	4.48	2	0.63	

Tablo 5 devam

Teknolojinin Kullanımına Dayalı Ödevler	4.29	3	4.22	3	0.77	4.36	3	0.69
Müzakere Tekniği	4.23	4	4.11	5	0.86	4.35	4	0.68
Yazılı Ödevler	4.01	5	4.21	4	0.74	3.81	5	0.88
Rol Oynama	3.52	6	3.41	6	1.01	3.63	6	0.95

Tablo 5'te de görüldüğü üzere muhasebe meslek mensuplarının muhasebe eğitiminde kullanılması gereken eğitim tekniklerine ilişkin görüşleri genel sıralama ile aynıdır. Akademisyenlerin ve muhasebe meslek mensuplarının hem ayrı ayrı hem de ortak görüşüne göre; ilk üçte yer alan örnek olay (vaka incelemeleri), bilgi analizi tekniği ve teknolojinin kullanıma dayalı ödevler muhasebe eğitiminde kullanılması gereken eğitim teknikleridir. Rol oynama ise en düşük öneme sahip eğitim tekniği olarak görülmektedir.

3.4.5. Akademisyenler ile Muhasebe Meslek Mensupları Arasındaki Görüş Farklılıkları

Akademisyenler ile muhasebe meslek mensuplarının muhasebe eğitiminde verilmesi gereken bilgi, kazandırılması gereken beceri ve kullanılması gereken eğitim teknikleri konusunda aralarında fark olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Araştırmaya ilişkin sonuçlar Tablo 6, 7 ve 8'de yer almaktadır.

Tablo 6: Muhasebe Eğitiminde Yer Alması Gereken Bilgiler Konusunda Akademisyenler ve Muhasebe Meslek Mensupları Arasındaki Görüş Farklılıkları

Bilgiler	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
Finansal Muhasebe	4076,000	17442,000	-3,002	,003
Finansal Tablolar Analizi	5052,000	18582,000	-,322	,747
UMS/UFRS	4285,500	17980,500	-2,394	,017
Vergi Konuları	4541,500	6557,500	-1,557	,119
Bağımsız Denetim	4638,000	6654,000	-1,372	,170
İç Denetim	4621,000	6637,000	-1,398	,162
İç Kontrol	4902,000	6918,000	-,519	,604
Bilgisayarlı Muhasebe Teknikleri	4780,500	6796,500	-,997	,319
Yönetim Muhasebesi	3563,500	16766,500	-3,975	,000
Bütçeleme	4593,500	18123,500	-1,445	,148
Uluslararası Denetim Standartları	4885,000	18415,000	-,712	,476

Tablo 6 devam

Hata ve Hile Denetimi	4040,000	6056,000	-2,831	,005
Etik ve Sosyal Sorumluluk	3923,500	16643,500	-2,816	,005
Ticaret Hukuku	4693,500	6709,500	-1,204	,229
İşletme Finansı	5120,500	18650,500	-,117	,907
İş Hukuku	3237,500	5253,500	-4,680	,000
İşletme Bilgi Sistemleri	4117,500	6133,500	-2,513	,012
İstatistik ve Sayısal Yöntemler	4847,500	6863,500	-,720	,472
İşletme Stratejilerinin Belirlenmesi	3524,500	5540,500	-3,973	,000
Global İşletmecilik	4318,000	6334,000	-2,116	,034
Makro Ekonomi	3872,000	5888,000	-3,134	,002
Mikro Ekonomi	3837,000	5853,000	-3,170	,002
E-Ticaret	3925,500	5941,500	-2,802	,005
Banka, Sigorta, Aracı Kurum Muhasebesi	4735,500	6751,500	-,903	,367
Girişimcilik	3349,000	5365,000	-4,255	,000
İnsan Kaynakları Yönetimi	2205,500	4221,500	-7,140	,000
Sigorta Hizmetleri	4125,500	6141,500	-2,175	,030
Pazarlama	3251,000	5267,000	-4,401	,000
Ulaştırma ve Lojistik	4053,000	6069,000	-2,510	,012
Satış Gücü Yönetimi	2947,500	4963,500	-5,130	,000

Araştırma sonucunda muhasebe eğitiminde yer alması gereken 30 konudan 18'inde akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılıkları olduğu ortaya çıkmıştır. Tablo 6'da da görüldüğü üzere önemlilik düzeyi (sig. değeri) %5'ten küçük olan değerlere karşılık gelen konularda görüş farklılıkları vardır. Akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı bulunmayan konular Tablo 6'da koyu renkle gösterilmiştir. Bulgular incelendiğinde; finansal muhasebe, UMS/UFRS, yönetim muhasebesi, etik ve sosyal sorumluluk konularına akademisyenlerin daha fazla önem verdiği sonucuna varılmaktadır. Diğer yandan muhasebe meslek mensuplarının, hata ve hile denetimi, iş hukuku, işletme bilgi sistemleri, işletme stratejilerinin belirlenmesi, global işletmecilik, makro ekonomi, mikro ekonomi, e-ticaret, girişimcilik, insan kaynakları yönetimi, sigorta hizmetleri, pazarlama, ulaştırma ve lojistik, satış gücünün yönetimi konularına daha fazla önem verdiği görülmektedir. Bu konular dışında tabloda yer alan diğer konular için akademisyenler ile muhasebe meslek mensuplarının görüşleri arasında fark yoktur. Uygulamada yer alan muhasebe meslek mensupları muhasebe konuları dışında genel işletme, yönetim, pazarlama, ekonomi gibi konuların da muhasebe eğitiminde yer alması gerektiği görüşündedirler.

Tablo 7: Muhasebe Eğitimiyle Kazandırılması Gereken Beceriler Konusunda Akademisyenler ve Muhasebe Meslek Mensupları Arasındaki Görüş Farklılıkları

Beceriler	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
Analitik/Eleştirel Düşünme	4114,500	17975,500	-2,926	,003
Doğru Mesleki Tutum Geliştirme	4897,000	18263,000	-,622	,534
Hesaplama Teknikleri	4197,500	18058,500	-2,617	,009
Yazılı İletişim	4761,000	18456,000	-1,107	,268
Motivasyon Sağlayabilme	4312,500	6328,500	-2,240	,025
Sözel İletişim	4847,000	6863,000	-,976	,329
Kaynak Yönetebilme	5174,500	18869,500	-,058	,954
Bağımsız Karar Alma	4264,500	6280,500	-2,404	,016
Değişimi Yönetebilme	4803,000	6819,000	-1,078	,281
Takım Çalışmasına Yatkinlik	3232,000	5248,000	-4,988	,000
Proje Yönetebilme	3672,000	5688,000	-3,842	,000
Müşteri İlişkileri Geliştirebilme	3273,500	5289,500	-4,775	,000
Yabancı Dil	5093,000	7109,000	-,322	,748
Beden Dilini Doğru Kullanma	3670,000	5686,000	-3,799	,000
Liderlik Davranışı Gösterebilme	3687,500	5703,500	-3,705	,000

Araştırma sonucunda muhasebe eğitimiyle kazandırılması gereken 15 beceriden 9'unda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılıkları ortaya çıkmıştır. Akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı bulunmayan beceriler Tablo 7'de koyu renkle gösterilmiştir. Akademisyenler kazandırılması gereken bu becerilerden analitik/eleştirel düşünme ve hesaplama tekniklerine daha fazla önem verirken, muhasebe meslek mensupları motivasyon sağlayabilme, bağımsız karar alma, takım çalışmasına yatkinlik, proje yönetebilme, müşteri ilişkileri geliştirebilme, beden dilini doğru kullanabilme ve liderlik davranışı gösterebilme becerilerine daha fazla önem vermektedirler. Doğru mesleki tutum geliştirme, sözlü ve yazılı iletişim, yabancı dil, kaynak yönetebilme ve değişimi yönetebilme becerileri arasında akademisyenler ve muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

Tablo 8: Muhasebe Eğitiminde Kullanılması Gereken Eğitim Teknikleri Konusunda Akademisyenler ve Muhasebe Meslek Mensupları Arasındaki Görüş Farklılıkları

Eğitim Teknikleri	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
Örnek Olay (Vaka İncelemeleri)	4081,500	17942,500	-3,013	,003
Bilgi Analizi Tekniği	4678,500	18373,500	-1,336	,182
Teknolojinin Kullanımına Dayalı Ödevler	4725,500	6741,500	-1,186	,236
Müzakere Tekniği	4402,000	6418,000	-1,928	,054
Yazılı Ödevler	3831,500	17526,500	-3,452	,001
Rol Oynama	4520,500	6536,500	-1,571	,116

Tablo 8’den de anlaşılacağı üzere muhasebe eğitiminde kullanılması gereken eğitim tekniklerinden örnek olay (vaka incelemeleri) ve yazılı ödevlerin sig değerleri %5’ten küçük olduğundan akademisyenlerin ve muhasebe meslek mensuplarının bu konulardaki görüşleri birbirinden farklıdır. Akademisyenler meslek mensuplarına göre bu konulara daha çok önem vermektedirler. Akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı bulunmayan eğitim teknikleri Tablo 8’de koyu renkle gösterilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda hipotezlerin değerlendirilmesi Tablo 9’da toplu halde görülmektedir.

Tablo 9: Hipotezlerin Değerlendirilmesi

Hipotezler	“Kabul Edilmiştir”	
Bilgiler H ₀ : Muhasebe eğitiminde yer alması gereken bilgiler konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı yoktur.	*Finansal Tablolara Analizi *Uluslararası Denetim Standartları *Bilgisayarlı Muhasebe Teknikleri *İstatistik ve Sayısal Yöntemler *Banka, Sigorta, Aracı Kurum Muhasebesi *Ticaret Hukuku	*Vergi Konuları *Bağımsız Denetim *İç Denetim *İç Kontrol *Bütçeleme *İşletme Finansı
H ₁ : Muhasebe eğitiminde yer alması gereken bilgiler konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı vardır.	*Hata ve Hile Denetimi *Etik ve Sosyal Sorumluluk *İşletme Bilgi Sistemleri *İşletme Stratejilerinin Belirlenmesi *Global İşletmecilik *İnsan Kaynakları Yönetimi *Sigorta Hizmetleri *Ulaştırma ve Lojistik *Satış Gücü Yönetimi	*Finansal Muhasebe *UMS/UFRS *Yönetim Muhasebesi *İş Hukuku *Makro Ekonomi *Mikro Ekonomi *E-Ticaret *Girişimcilik *Pazarlama

Tablo 9 devam

Beceriler	H ₀ : Muhasebe eğitimiyle kazandırılması gereken beceriler konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı yoktur.	*Doğru Mesleki Tutum Geliştirme *Yazılı İletişim *Sözel İletişim *Kaynak Yönetebilme *Değişimi Yönetebilme *Yabancı Dil	
	H ₁ : Muhasebe eğitimiyle kazandırılması gereken beceriler konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı vardır.	*Analitik/Eleştirel Düşünme *Beden Dilini Doğru Kullanma *Motivasyon Sağlayabilme *Liderlik Davranışı Gösterebilme *Bağımsız Karar Alma *Takım Çalışmasına Yatkinlik *Müşteri İlişkileri Geliştirebilme	*Proje Yönetebilme *Hesaplama Teknikleri
Eğitim Teknikleri	H ₀ : Muhasebe eğitiminde kullanılması gereken eğitim teknikleri konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı yoktur.	*Bilgi Analizi Tekniği *Teknoloji Kullanımına Dayalı Ödevler *Müzakere Tekniği *Rol Oynama	
	H ₁ : Muhasebe eğitiminde kullanılması gereken eğitim teknikleri konusunda akademisyenler ile muhasebe meslek mensupları arasında görüş farklılığı vardır.	*Örnek Olay (Vaka İncelemeleri) *Yazılı Ödevler	

4. Sonuç

Günümüzde muhasebe eğitiminin etkinliğinin artırılması sürecinde, geleneksel eğitim metotlarının yanında aktif katılımlı öğretim süreçlerinden faydalanılması gerektiği açıktır. Geleceğin muhasebe meslek mensuplarına verilecek olan muhasebe eğitiminin muhasebe mesleğindeki değişimleri karşılayacak düzeyde olması gerekmektedir. Bu bağlamda, gerek üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminde, gerekse muhasebe meslek mensuplarının

eğitiminde yeni öğrenme metotlarının benimsenmesi ve bilişim teknolojilerinden faydalanılması eğitimin kalitesine katkı sağlayacaktır.

Diğer yandan muhasebe eğitiminin hayat boyu öğrenme anlayışı çerçevesinde üniversite eğitimi ile sınırlı kalmayıp, mesleğe geçiş aşamasından sonra meslek içi eğitim çalışmalarıyla desteklenmesi gerekmektedir. Meslek içi eğitim çalışmalarında takım çalışmalarına ve örnek olay çözümlerine ağırlık verilerek teorik konuların uygulamadaki işlerliği pekiştirilebilecektir.

Muhasebe meslek mensuplarının ve muhasebe dersi veren akademisyenlerin muhasebecilik mesleğine ilişkin sahip olunması gerektiğini düşündükleri bilgi ve becerileri ortaya koymayı amaçlayan çalışmamızın sonucunda elde ettiğimiz veriler doğrultusunda, Francisco & Kelly (2002) ve Liu, Xiang & Lin (2005) ile benzer sonuçlara ulaştığımızı söyleyebiliriz. Sonuçlar detaylı olarak incelendiğinde ülkemizde de muhasebe uygulayıcılarının (meslek mensuplarının) ve muhasebe eğiticilerinin (akademisyenlerin) muhasebe öğrencilerinin alması gerektiği eğitimin hem içeriği hem de yöntemi konusunda farklı fikirlerde oldukları görülmektedir. Bu fikir ayrılıklarının çeşitli platformlarda tartışılarak giderilmesi muhasebe eğitiminin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Albrecht, W. S., & Sack, R. J. (2000). Accounting education: Charting the course through a perilous future, *Accounting Education Series*, 16, Sarasota, FL: American Accounting Association.
- Bilginer, N. (1999). Lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminde bir motivasyon aracı olarak sunum kalitesinin etkileri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 1(3), 111-120.
- Boyce, G. (1999). Computer-assisted teaching and learning in accounting: Pedagogy or product? *Journal of Accounting Education*, 17(1-2), 191-199.
- Boyd, D. T., Boyd, S. C., & Boyd, W. L. (2000). Changes in accounting education: Improving principles content for better understanding. *Journal of Education for Business*, 76(1), 36-42.
- Burnett, S. (2003). The future of accounting education: A regional perspective. *Journal of Education of Business*, 78(3), 129-136.
- Choi, F. D. S. (1993). Accounting education for the 21th century: Meeting the challenges, *Issues in Accounting Education*, August, 423-430.
- Çukacı, Y. C., & Elagöz, İ. (2006). Muhasebe derslerinde kullanılan öğretim yöntemleri ile öğrenme stillerinin ilişkisinin ortaya konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde bir uygulama. *D.E.Ü.İ.İ.B.F.Dergisi*, 21(1), 147-164.
- Demirkan, Ş. (2001, Mayıs). *Muhasebe eğitim yöntemleri*. XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Tekirova/Antalya.
- Francisco, B., & Kelly, A. (2002). Beyond Albrecht and Sack: A comparison of accounting professionals and college students. *Working paper*.
- Gençtürk, M., Demir, Y., & Çarıkçı, O. (2008). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin muhasebe-finans eğitimine bakış açıları ve farkındalıkları üzerine bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 13(1), 209-228.

- Karacaer, S., & Taş, A. (2004). Muhasebe eğitiminde kalite çalışmaları: Muhasebe dersi değerlendirmesi üzerine bir uygulama. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 6(2), 1-14.
- Lin, M., Liu, J., & Xiang, X. (2005). Knowledge base and skill development in accounting education: Evidence from China. *Journal of Accounting Education*, 23, 149-169.
- Mohammed, E. K. A., & Lashine, S. H. (2003). Accounting knowledge and skills and the challenges of a global business environment. *Managerial Finance*, 29(7), 3-16.
- Sayın, Ş., & Yeğinboy, Y. (2001, Mayıs). *Yükseköğretimde muhasebe eğitiminin etkinliği*. XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Tekirova/Antalya.
- Şakrak, M. (2001, Mayıs). *Muhasebe eğitiminde amaç tanımının değişim gereği: Fonksiyonel yönetici ve çalışanların muhasebe eğitimi*. XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Tekirova/Antalya.